

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
16.8.2018
Taltionumero
3803
Diaarinumero
953/2/18

1 (6)

Asia Vammaispalvelua koskeva valitus

Valittaja Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä

Päätös, jota valitus koskee

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus 30.1.2018 nro 18/0049/3

Asian aikaisempi käsittely

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän alainen viranhaltija on 22.12.2016 tekemällään päätöksellä hylännyt hakemuksen vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) mukaisen henkilökohtaisen avun järjestämisestä A:lle.

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän sosiaaliyaosto on päätöksellään 1.2.2017 (§ 4) pysyttänyt viranhaltijan päätöksen.

A on valittanut sosiaaliyaoston päätöksestä hallinto-oikeuteen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus oikeus on kumonnut Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän sosiaaliyaoston päätöksen ja vahvistanut, että A on ollut oikeutettu vammaispalvelulain mukaiseen henkilökohtaiseen apuun hakemuksen vireilletulosta 22.11.2016 lähtien. Asia on palautettu sosiaaliyaostolle uudelleen käsiteltäväksi.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Sovellettavat säännökset

Vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle muun muassa henkilökohtaista apua, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Lain 8 c §:n 1 momentin mukaan henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan tässä laissa vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella:

- 1) päivittäisissä toimissa;
- 2) työssä ja opiskelussa;
- 3) harrastuksissa;
- 4) yhteiskunnallisessa osallistumisessa; tai
- 5) sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Pykälän 3 momentin mukaan henkilökohtaista apua järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen 1 momentissa tarkoitetuista toiminnoista eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista.

Pykälän 5 momentin mukaan edellä 1 momentin 3–5 kohdissa tarkoitettuja toimintoja varten henkilökohtaista apua on järjestettävä vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avuntarvetta.

Asiassa saatu selvitys

Asiakirjojen mukaan A:lla on diagnosoitu motoneuronisairaus (FALS), verenpainetauti ja 2. tyypin diabetes. 16.12.2016 laaditussa palvelu- ja tukisuunnitelmassa on todettu, että FALS:n seurauksena raajat heikkenevät, voimat lähtevät ja lihakset lamaantuvat. A:n oireet ilmenivät aluksi vasemman jalan voimattomuuden tunteena. Sittemmin voimat ovat alkaneet mennä myös käsistä, ja hienomotoriikka on heikentynyt. Asiakirjojen mukaan A käytti liikkumisen apuvälineenä aluksi rollaattoria sekä sisällä että ulkona, mutta on sittemmin alkanut käyttää pyörätuolia kaikessa liikkumisessaan.

Edellä mainitun palvelu- ja tukisuunnitelman mukaan A suoriutuu päivittäisistä toiminnoista pääosin itsenäisesti, mutta tarvitsee apua kodin ulkopuolisilla asioinneilla. Tytär on tähän saakka hoitanut asiointikäynnit.

22.12.2016 päivätystä asiakaskertomuksesta ilmenee, että A tarvitsee apua kodin ulkopuolella liikkessaan, sillä hän ei pysy pystyssä ulkona eivätkä tavarat pysy käsissä. Hän tarvitsee myös apua pyörätuolilla siirtymisissä sekä ostosten keräämisessä hyllyiltä. Toisten ihmisten näkeminen ja sosiaalinen kanssakäyminen piristäisi myös mieltä.

A:lle on myönnetty viranhaltijan 16.6.2017 tekemällä päätöksellä henkilökohtaista apua 30 tuntia/kuukausi kodin ulkopuolisiin toimiin ja 14 tuntia/viikko päivittäisiin toimiin.

Oikeudellinen arviointi

Sosiaaliyaosto on valituksenalaisessa päätöksessään katsonut, ettei A ole sellainen vammaispalvelulaissa tarkoitettu vaikeavammainen henkilö, jolle henkilökohtainen apu tulisi järjestää. Päätöksen mukaan henkilökohtaista apua ei ole myöskään tarkoitettu mahdollistamaan pelkästään kodin ulkopuolista asiointia tai harrastus- ja virkistystoimintaa. Henkilökohtaisen avun tarvetta tulisi sosiaaliyaoston käsityksen mukaan olla lisäksi myös kotona.

Kun otetaan huomioon A:n terveydentilasta, toimintakyvystä ja muista olosuhteista saatu selvitys, hallinto-oikeus katsoo, että A on sellainen vammaispalvelulain 8 c §:n 3 momentissa tarkoitettu vaikeavammainen henkilö, jolla on oikeus vammaispalvelulain mukaiseen henkilökohtaiseen apuun hakemushetkestä lukien. Kun lisäksi otetaan huomioon vammaispalvelulain 8 c §:n 1 momentti ja se, että henkilökohtaisen avun tarve voi vaihdella yksilöllisesti eri henkilöillä, hallinto-oikeus katsoo, ettei henkilökohtaisen avun myöntäminen edellytä tarvetta olevan lisäksi myös kotona. Näin ollen sosiaaliyaosto ei ole voinut hylätä A:n hakemusta edellä mainituilla perusteilla.

Edellä kerrottu huomioon ottaen sosiaaliyaoston päätös on kumottava ja asia palautettava yaostolle uudelleen käsiteltäväksi henkilökohtaisen avun myöntämiseksi.

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä on valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja sosiaaliyaoston päätös 1.2.2017 pidetään voimassa.

Vaatimuksen tueksi on esitetty muun ohella seuraavaa:

A:n saama diagnoosi on pitkäaikaissairaus ja taudin edetessä hyvinkin paljon toimintakykyä heikentävä, mutta arviointihetkellä hän suoriutui lähes itsenäisesti ja apuvälineitä käyttäen päivittäisistä toimista kotona. Hän tarvitsi jonkin verran apua liikkeessaan kodin ulkopuolella ja asioilla. Tietyn diagnoosin asettaminen ei tuo automaattisesti oikeutta saada vammaispalvelulain mukaista henkilökohtaista apua, vaan päätös perustuu henkilön välttämättömään apuun kotona ja kodin ulkopuolella vammaispalvelulain 8 c §:n 1 momentissa mainituissa toiminnoissa. Toimintakyvyn heiketessä ja avun tarpeen lisääntyessä henkilön avuntarve arvioidaan aina uudestaan. Näin on tehty myös A:n kohdalla, ja hänelle on myönnetty toimintakyvyn heiketessä hänen välttämättä tarvitsemansa henkilökohtaisen avun palvelut.

Henkilökohtaisen avun muututtua subjektiiviseksi oikeudeksi 1.9.2009 poistui lakitekstistä tai-sana, jolla on ratkaiseva merkitys käytännössä vammaispalvelulain mukaisesta henkilökohtaisesta avusta päätettäessä. Toimintakyvyn heiketessä tarvitaan yleensä ensin apua kodin ulkopuolella asioidessa ja vasta sitten kotona. Useimmat kodin ulkopuolella apua tarvitsevat henkilöt eivät ole koskaan oikeutettuja vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin. Vammaispalvelulain mukaiset palvelut ovat viimesijaisia, joten vähäisemmät palvelutarpeet pyritään kattamaan ensisijaisen lakien nojalla.

A:lle on varattu tilaisuus antaa selitys. A ei ole antanut selitystä.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Valitus hylätään. Hallinto-oikeuden päätöstä ei muuteta.

Perustelut

Kun otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja perusteluissa mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen muuttamiseen ei ole perusteita.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Hannele Ranta-Lassila
oikeusneuvos

Leena Äärilä
oikeusneuvos

Vesa-Pekka Nuotio
oikeusneuvos

Timo Räbinä (t)
oikeusneuvos

Antti Pekkala
oikeusneuvos

Katja Syväkangas
Asian esittelijä, oikeussihteeri

Jakelu

Päätös Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä, oikeudenkäyntimaksu
500 euroa

Jäljennös Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
A